

**AKCINĖS BENDROVĖS „ORLEN LIETUVA“
KOKYBĖS, APLINKOSAUGOS IR SAUGOS DARBE DIREKTORIUS**

**ĮSAKYMAS
DĖL DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJOS BDS-17
PAVOJINGŲ CHEMINIŲ MEDŽIAGŲ IR MIŠINIŲ SANDĖLIAVIMAS IR NAUDOJIMAS
TVIRTINIMO**

2021 m. *gruodis* d. Nr. TV1(1.2-1)- *641*
Juodeikių k., Mažeikių r. sav.

Vadovaudamasis Akcinės bendrovės „ORLEN Lietuva (toliau – Bendrovė) generalinio direktoriaus 2017 m. rugsėjo 27 d. įsakymu Nr. TV1(1.2-1)-327 suteikta teise:

1. Tvirtinu Darbuotojų saugos ir sveikatos instrukciją BDS-17 Pavojingų cheminių medžiagų ir mišinių sandėliavimas ir naudojimas (toliau – Instrukcija, pridedama).

2. N u s t a t a u, kad šiuo įsakymu patvirtinta Instrukcija įsigalioja nuo 2022 m. sausio 17 d.

3. P a v e d u įsakymo išdalavimo rodyklėje nurodytiems Bendrovės padalinių vadovams iki 2022 m. sausio 16 d. instruktuoti susijusius darbuotojus pagal šiuo įsakymu patvirtintą Instrukciją.

4. P r i p a ž i s t u netekusiais galios nuo šiuo įsakymu patvirtintos Instrukcijos įsigaliojimo dienos Bendrovės kokybės, aplinkosaugos ir saugos darbe direktoriaus 2021 m. liepos 1 d. įsakymą Nr. TV1(1.2-1)-367 ir juo patvirtintą Pavojingų cheminių medžiagų ir mišinių sandėliavimo ir naudojimo instrukciją BDS-17.

5. P a v e d u Sekretoriato atsakingam darbuotojui su šiuo įsakymu supažindinti įsakymo išdalavimo rodyklėje nurodytus Bendrovės darbuotojus.

Kokybės, aplinkosaugos ir saugos darbe direktorius

Saulius Pocevičius

Parengė

Procesų saugos specialistas

Vytautas Stonkus

**VYTAUTAS
STONKUS**

Digitally signed by
VYTAUTAS STONKUS
Date: 2021.12.16
14:50:15 +02'00'

Dokumento savininkas

Kokybės, aplinkosaugos ir saugos darbe direktorius

Saulius Pocevičius

SUDERINTA

Rolandas
Rupšys

Digitally signed by
Rolandas Rupšys
Date: 2021.12.16
15:18:28 +02'00'

**AUDRIUS
DAUGNORA**

Digitally signed by
AUDRIUS DAUGNORA
Date: 2021.12.16
15:32:24 +02'00'

**GRETA
SEREIKAITĖ-
VYŠNIAUSKĖ**

Digitally signed by GRETA
SEREIKAITĖ-VYŠNIAUSKĖ
Date: 2021.12.17 10:34:44 +02'00'

**ARŪNAS
BAGUŽIS**

Digitally signed by
ARŪNAS BAGUŽIS
Date: 2021.12.16
16:42:16 +02'00'

**Asta
Šeputienė**

Digitally signed by Asta
Šeputienė
Date: 2021.12.17 09:32:14
+02'00'

**AKCINĖ BENDROVĖ „ORLEN LIETUVA“
KOKYBĖS, APLINKOSAUGOS IR SAUGOS DARBE DIREKTORIAUS**

2021 M. gruodžio MĖN. 21 D. ĮSAKYMO NR. TV1(1.2-1)- 641

**„DĖL DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJOS BDS-17
PAVOJINGŲ CHEMINIŲ MEDŽIAGŲ IR MIŠINIŲ SANDĖLIAVIMAS IR NAUDOJIMAS
TVIRTINIMO“
IŠDALINIMO RODYKLĖ**

1. Generalinio direktoriaus pavaduotojas gamybinės veiklos valdymui, Audrius Daugnora.
2. Gamybos direktorius, Rimantas Kontrimas.
3. Kokybės, aplinkosaugos ir saugos darbe direktorius, Saulius Pocevičius.
4. Darbuotojų ir procesų saugos kontrolės vadovas, Rolandas Rupšys.
5. Įrengimų priežiūros ir remonto direktorius, Viktor Zapolski.
6. Įrengimų priežiūros ir remonto direktoriaus pavaduotojas, Gražvidas Šakys.
7. Vyriausiasis mechanikas, Dalijus Vozbutas.
8. Investicijų direktorius, Jerzy Stanislaw Kaszuba.
9. Vyriausiasis projektų vadovas, Algimantas Razgus.
10. Technologijos direktorius, Vilius Šemeta.
11. Logistikos direktorius, Arūnas Bagužis.
12. Vyriausiasis elektros ir automatikos inžinierius, Valdas Jonikas.
13. Gamybos padalinio Nr. 1 gamybos viršininkas, Arūnas Čėsna.
14. Gamybos padalinio Nr. 2 gamybos viršininkas, Artūras Girdvainis.
15. Gamybos padalinio Nr. 3 gamybos viršininkas, Aleksandr Pitalenko.
16. Valymo įrengimų cecho viršininkas, Audrius Binkauskas.
17. Kokybės tyrimų centro viršininkas, Svetlana Arinič.
18. Aplinkos tyrimų laboratorijos viršininkas, Arūnas Šimkus.
19. Vamzdynų ir terminalo operacijų padalinio viršininkas, Kęstutis Verpečinskas.
20. Naftos produktų krovos cecho viršininkas, Voldimaras Pranauskis.
21. Centrinų sandėlių viršininkas, Rimantas Gurklys.
22. Šiluminės elektrinės viršininkas, Stasys Bliūdžius.
23. Procesų saugos specialistas, Vytautas Stonkus.

Parengė
Procesų saugos specialistas
Vytautas Stonkus

AKCINĖ BENDROVĖ „ORLEN LIETUVA“

PATVIRTINTA

Kokybės, aplinkosaugos ir
saugos darbe direktoriaus

2021 m. *gruodžio 27* d.
įsakymu Nr. TV1(1.2-1)-*691*

DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA BDS-17 PAVOJINGŲ CHEMINIŲ MEDŽIAGŲ IR MIŠINIŲ SANDĖLIAVIMAS IR NAUDOJIMAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Instrukcijos paskirtis ir taikymas

1. Darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijos BDS-17 Pavojingų cheminių medžiagų ir mišinių sandėliavimas ir naudojimas (toliau – Instrukcija) paskirtis – nustatyti pavojingų cheminių medžiagų ir mišinių sandėliavimo, laikino saugojimo ir naudojimo darbe reikalavimus.
2. Šios Instrukcijos reikalavimus privalo vykdyti visi Akcinės Bendrovės „ORLEN Lietuva“ (toliau – Bendrovė) darbuotojai ir pagal atitinkamų sutarčių nuostatas, rangovų darbuotojai sandėliuojantys, naudojantys Bendrovės teritorijoje pavojingas chemines medžiagas ir mišinius.
3. Šios Instrukcijos reikalavimai netaikomi:
 - 3.1. Atliekoms;
 - 3.2. Radioaktyviosioms medžiagoms;
 - 3.3. Naftai ir jos produktams esantiems technologiniuose įrenginiuose arba technologiniuose aparatuose (pvz.: vamzdynuose, rezervuaruose, kolonose ir t.t.);
 - 3.4. Pavojingų cheminių medžiagų ir mišinių gabenimui geležinkelių ir kelių transportu.

II. NUORODOS

4. Instrukcija parengta atsižvelgiant į šių teisės aktų bei kitų dokumentų aktualias redakcijas:
 - 4.1. Lietuvos Respublikos cheminių medžiagų ir cheminių mišinių įstatymas;
 - 4.2. Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymas;
 - 4.3. Bendrosios gaisrinės saugos taisyklės, patvirtintos Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus;
 - 4.4. Darbuotojų apsaugos nuo cheminių veiksnių darbe nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro;
 - 4.5. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1907/2006 dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų (REACH), įsteigiantis Europos cheminių medžiagų agentūrą, iš dalies keičiantis Direktyvą 1999/45/EB bei panaikinantį Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 793/93, Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1488/94, Tarybos direktyvą 76/769/EEB ir Komisijos direktyvas 91/155/EEB, 93/67/EEB, 93/105/EB bei 2000/21/EB (toliau – Reglamentas (EB) Nr. 1907/2006);
 - 4.6. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1272/2008 dėl cheminių medžiagų ir mišinių klasifikavimo, ženklinimo ir pakavimo, iš dalies keičiantis ir panaikinantį

direktyvas 67/548/EEB bei 1999/45/EB ir iš dalies keičiantis Reglamentą (EB) Nr. 1907/2006 (OL 2008 L 353, p. 1), (toliau – Reglamentas (EB) Nr. 1272/2008);

4.7. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 453/2010 iš dalies keičiantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1907/2006 dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų (REACH);

4.8. LST EN 15154–5 Avariniai saugos dušai. 5 dalis. Ne laboratorijoms skirti iš viršaus vandenį purškiantys dušai;

4.9. Techninis standartas ST P1 T1. Cheminių medžiagų laikino saugojimo vietų įrengimas ir ženklavimas.

III. TERMINAI, APIBRĖŽTYS IR SANTRUPOS

5. Šioje Instrukcijoje vartojami terminai ir apibrėžtys:

Cheminė medžiaga – natūralus ar dirbtinis cheminis elementas arba cheminių elementų junginys, įskaitant priedus, reikalingus gaminio stabilumui išlaikyti, ir priemaišas, atsirandančias gaminant, išskyrus tirpiklius, kurie gali būti atskirti nedarant poveikio medžiagos stabilumui bei nepakeičiant jos sudėties.

Cheminis mišinys – dviejų ar daugiau cheminių medžiagų mišinys, ar tirpalas.

Etiketė – tam tikro dydžio ir formos gaminyje (popierinė, plastikinė kortelė ar lapelis), pritvirtinamas prie pakuotės (taros), kuriame pateikta informacija apie cheminę medžiagą ar mišinį.

Pavojingų cheminių medžiagų arba mišinių naudojimas – bet kokia veikla susijusi su cheminių medžiagų ir mišinių laikymu, sudėjimu ar supylimu į talpyklas, perdėjimu ar perpylimu iš vienos talpyklos į kitą, perkėlimu iš vienos vietos į kitą, sumaišymu ar sunaikinimu.

Pavojingos cheminės medžiagos ir mišiniai (toliau – PCMM) – cheminės medžiagos ir mišiniai, priskiriami vienai ar kelioms pavojingumo klasėms ir kategorijoms, nurodytoms Reglamente (EB) Nr. 1272/2008 (žr. 1 priedą).

Pavojaus piktograma – grafinis vaizdas, kurį sudaro simbolis ir kiti grafiniai elementai, pavyzdžiui, rėmelis, fonas ar spalva, skirtas tam tikrai informacijai apie pavojų perteikti (žr. 1 priedą).

Pavojingumo frazė – pavojingumo klasei ir kategorijai priskirta frazė, kuria aprašomas pavojingos cheminės medžiagos ar mišinio pavojingumo pobūdis, įskaitant, kai tinkama, ir pavojingumo laipsnis.

Atsargumo frazė – frazė, kuria aprašoma rekomenduojama (-os) priemonė (-ės), skirta (-os) kuo labiau sumažinti neigiamą poveikį, atsirandantį dėl sąlyčio su naudojama arba šalinama pavojinga chemine medžiaga ar mišiniu arba siekiant tokio poveikio išvengti.

Sandėliavimas – tai PCMM laikymas, saugojimas tam skirtuose pastatuose, patalpose, aikštelėse.

Laikino saugojimo vieta – įrenginio ar kitoje gamybinėje / sandėliavimo teritorijoje esanti vieta, kurioje laikinam saugojimui sukaupiamos naudojimui gamyboje skirtos PCMM, kurios toliau bus gabenamos į nuolatinę saugojimo (sandėliavimo) vietą.

Saugos duomenų lapas (toliau – SDL) – tai nustatyto turinio informacija apie pavojingą cheminę medžiagą arba mišinį, kuria remiantis galima imtis reikalingų priemonių, susijusių su žmonių sveikatos apsauga, sauga darbo vietoje ir aplinkos apsauga.

SDL bazė – vieta Bendrovės kompiuterinio tinklo kataloge *K:/Saugos duomenų lapai*, kurioje talpinamos aktualios SDL versijos.

UFI kodas – tai unikalus mišinio identifikatorius, 16 ženklų raidinis, skaitinis kodas, kuris turi būti nurodomas teikiamoje informacijoje apie pavojingus cheminių medžiagų mišinius ir tų mišinių etiketėse. UFI kodo pavyzdys: UFI: VDU1-414F-1003-1862.

IV. DARBUOTOJŲ PAREIGOS IR ATSAKOMYBĖS

6. Darbuotojai naudojantys PCMM ir/ar atliekantys PCMM sandėliavimo darbus privalo:

6.1. Prieš atliekant darbus susipažinti bei vadovautis naudojamos ir/ar sandėliuojamos PCMM saugos duomenų lapu;

6.2. Atliekant darbus su PCMM naudoti asmenines apsaugos priemonės, nurodytas tos PCMM saugos duomenų lape.

6.3. Nutraukti darbus ir nedelsiant informuoti tiesioginį vadovą, esant:

6.3.1. Darbo aplinkos užteršimams (išsiliejimams, išbirimams, uždujinimams ir t.t.) PCMM;

6.3.2. Neįskaitomoms arba nesant lietuvių kalba etiketėms ant PCMM pakuočių arba taros.

7. Padalinių vadovai privalo:

7.1. Kiekvienai pareigybei, kurias užimantys darbuotojai naudos PCMM ir / ar atliks PCMM sandėliavimo darbus, parengti Darbuotojui privalomų susipažinti su PCMM saugos duomenų lapais sąrašus (-ą) (toliau – Sąrašai) (2 priedas) bei ne rečiau kaip kas 12 mėn. šiuos Sąrašus peržiūrėti ir atnaujinti;

7.2. Sąrašus suderinti su technologijos direktoriaus potvarkiu paskirtu atsakingu darbuotoju;

7.3. Suderintus Sąrašus užregistruoti Bendrovėje nustatyta tvarka;

7.4. Prieš pradėdant dirbti bei vėliau periodiškai ne rečiau kaip kas 12 (dvylika) mėnesių, vadovaujantis parengtu / atnaujintu Sąrašu, supažindinti susijusius darbuotojus su PCMM saugos duomenų lapais, tai įforminant instruktavimų darbo vietoje registravimo žurnale;

7.5. Prieš pradėdant naudoti naują PCMM supažindinti susijusius darbuotojus su naujos PCMM saugos duomenų lapu, jiems pasirašant;

7.6. Gavus naudojamos PCMM naujesnės versijos SDL, įvertinti ar yra esminių pakeitimų dėl saugaus PCMM naudojimo. Esant esminiams pakeitimams papildomai instrukuoti susijusius darbuotojus;

7.7. Sudaryti galimybę darbuotojams naudotis SDL baze arba užtikrinti, kad darbo vietoje būtų laikomos aktualios SDL versijos;

7.8. Aprūpinti darbuotojus tinkamomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis bei tinkama darbo su PCMM įranga ir nustatyti šios įrangos techninio aptarnavimo ir remonto tvarką, kuri garantuotų darbuotojų saugą ir sveikatą;

7.9. Iki minimumo mažinti darbuotojų darbo trukmę, kurie yra ar gali būti veikiami PCMM;

7.10. PCMM į padalinį priimti tik tinkamai supakuotas, paženklintas etiketėmis lietuvių kalba bei turinčius saugos duomenų lapus, atitinkančius Instrukcijos 8 skyriaus reikalavimus.

8. Technologijos skyrius atsako už:

8.1. SDL patikrinimą, suderinimą ir patalpinimą SDL bazėje.

8.2. Padalinių vadovų teikiamų Sąrašų suderinimą.

V. REIKALAVIMAI SANDĖLIAVIMO VIETOMS

9. PCMM leidžiama sandėliuoti tik tam tikslui suprojektuotose, pastatytuose ir įrengtuose pastatuose, patalpose ir/ar aikštelėse.

10. Sandėliavimo vietos turi būti įrengtos taip, kad į jas nepatektų su sandėliuojamomis PCMM nesusiję asmenys. Prie įėjimo vietų turi būti pakabintas saugos ir sveikatos draudžiamasis ženklas „Pašaliniais eiti draudžiama“.

11. Sandėliavimo vietos turi būti aprūpintos kolektyvinėmis apsaugos priemonėmis (pvz.: akių praplovimo skystis, avarinis dušas ir t. t.), nurodytomis sandėliuojamų PCMM saugos duomenų lapuose.

12. Priklausomai nuo laikomų ir PCMM savybių, sandėliavimo vietos turi būti paženklintos atitinkamu įspėjamuoju ženklu (3 priedas).

13. Sandėliavimo vietose draudžiama užkrauti langus, duris, praėjimus ir vartus.

14. Sandėliavimo vietose draudžiama laikyti elektrinius autokrautuvus, motorines transporto priemones bei įkrauti jų akumulatorius.

VI. REIKALAVIMAI PCMM LAIKINO SAUGOJIMO VIETOMS

15. Laikino saugojimo vietos turi būti įrengtos ant grįstos ir nelaidžios dangos.

16. Kiek tai techniškai įmanoma, laikino saugojimo vietoje turi būti įrengti latakai galimam medžiagų nutekėjimui į vidaus pramoninių nuotekų sistemą.

17. Kiekvienoje laikino saugojimo vietoje turi būti užtikrintas lengvas priėjimas prie bet kurios talpos.

18. Kiekvienoje laikino saugojimo vietoje turi būti užtikrinta galimybė laisvai prieiti prie gaisro gesinimo įrenginių ir priemonių.

19. Jeigu laikino saugojimo vietoje bus tvarkomos PCMM, tai darbo vietoje turi būti reikalingos saugos priemonės, leidžiančios saugiai pašalinti išsiliejusias ar išbirusias medžiagas (pvz., sorbentas, talpyklos šviežiam / užterštam sorbentui, šepetys, kastuvas ir pan.)

20. Laikinose saugojimo vietose turi būti laikomasi reikalavimų, susijusių su PCMM ženkliniu, saugojimu, darbu su PCMM, veiksmais avariniais atvejais, nurodytų šios Instrukcijos atitinkamuose skyriuose.

VII. PAVOJINGŲ CHEMINIŲ MEDŽIAGŲ IR MIŠINIŲ SANDĖLIAVIMO REIKALAVIMAI

21. PCMM turi būti laikomi grupėmis pagal jiems gesinti naudojamus medžiagas (vanduo, putos ir t. t.) bei vadovaujantis saugos duomenų lapuose pateikta informacija.

22. PCMM aktyviai reaguojantys su vandeniu, turi būti laikomi atskiroje sandėlio patalpoje, hermetiškoje taroje, ne žemiau kaip 15 cm virš grindų.

23. PCMM esantys pakuotėse (statinėse, maišuose ir pan.) turi būti laikomi lentynose arba rietuvėse. Kraunant į rietuves, pakuotės turi būti dedamos ant medinių ar kitokių padėklų.

24. Kraunant PCMM ant lentynų ar į rietuves, turi būti vadovujamasi ženklais, nurodančiais pakuočių viršų. Pakuotę krauti taip, kad šonas su etikete ir pavojingumo simboliu būtų atsuktas į praėjimo pusę.

25. Sandėliavimo vietose, kurių plotas mažesnis kaip 200 m², praeigos tarp lentynų, rietuvių ir tarpai nuo jų iki sienų labiausiai išsikišusių konstrukcijų turi būti ne siauresni kaip 0,8 m ir neužkrauti.

26. Sandėliuose, kurių plotas didesnis kaip 200 m² turi būti:

26.1. Praeigos ne siauresnės kaip 1,2 m tarp lentynų ir rietuvių, o tarp sienų labiausiai išsikišusių konstrukcijų ir rietuvių – ne siauresnės kaip 0,8 m;

26.2. PCMM, laikomų ne lentynose, sandėliavimo vietos pažymėtos juostomis ant grindų.

27. Draudžiama PCMM fasuoti, pilstyti ir degazuoti bendros paskirties sandėlių patalpose.

28. PCMM turi būti sandėliuojami originalioje gamintojo pateiktoje pakuotėje.

29. Sandėliavimo vietose, kuriose laikomos degiosios medžiagos ir mišiniai draudžiama laikyti tuščią tarą toje pačioje patalpoje.

30. Ėsdinančiųjų medžiagų ir mišinių laikymo vietose turi būti neutralizuojančių medžiagų atsarga.

VIII. SAUGOS DUOMENŲ LAPAI

31. SDL naudoti tik pateiktus lietuvių kalba.

32. SDL privalo atitikti 4.5 punkte nurodytus Reglamento (EB) Nr. 1907/2006 reikalavimus.

33. Prieš pradėdant naudoti naują PCMM ar gavus naują PCMM partiją turi būti patikrinta ar gauto SDL versija sutampa su SDL bazėje esančia versija. Gavus naujesnę SDL versiją arba SDL nesant duomenų bazėje apie tai turi būti informuotas Technologijos skyrius el. paštu: SDL.Chemines.medziagos@orlenlietuva.lt.

IX. REIKALAVIMAI PCMM NAUDOJIMUI

34. Darbo vietoje naudoti tik tas PCMM, kurių pakuotės yra paženklintos etiketėmis lietuvių kalba.

35. Jei darbo metu reikalinga, kad PCMM būtų patalpinta kitoje, ne originalioje gamintojo pakuotėje, tai naujoji pakuotė (tara) turi būti parinkta vadovaujantis tos PCMM saugos duomenų lape pateikta informacija bei paženklinta atitinkama etikete vadovaujantis 4 priede pateikta informacija.

36. PCMM perpylimo, dozavimo ir kiti perkrovimo darbai turi būti atliekami naudojant rankinius ar mechaninius tam tikslui skirtus perpylimo prietaisus, įrangą (pvz.: pompas, siurblius ir kt.).

37. Atliekant visas PCMM perpylimo operacijas, po galimomis išsiliejimo vietomis turi būti padėti surinkimo padėklai.

38. PCMM perpylimui, dozavimui ir kitoms perkrovimo operacijoms draudžiama naudoti techniškai netvarkingą įrangą, prietaisus.

39. Patalpose, kuriose naudojamos PCMM, ventiliacija turi užtikrinti tokią aplinkos oro apykaitą, kad šių medžiagų koncentracijos darbo aplinkos ore neviršytų ribinių verčių.

40. Darbo vietose, kuriose naudojamos esdinančiosios medžiagos ir mišiniai, ne didesniu kaip 20 metrų atstumu turi būti įrengtas avarinis dušas ir akių praplovimo įtaisas (toliau – avarinės apiplovimo priemonės). Jei tokiu atstumu nėra įrengtų stacionarių avarinių apiplovimo priemonių, tai turi būti naudojamos mobilios avarinės apiplovimo priemonės. Prieš darbų pradžią turi būti įsitikinta, kad avarinės apiplovimo priemonės yra veiksmingos (veikiančios, neužtvirtos, neužgriozdintos ir kt.).

41. Darbo vietose bei kitose vietose neskirtose PCMM sandėliavimui, leidžiama laikyti ne didesnę kiekį nei sunaudojama per pamainą.

42. Naudojant buitines valymo/dezinfekavimo priemones, turi būti vadovujamasi etiketėje, esančioje ant pakuotės, surašytais reikalavimais.

43. Laboratorijose PCMM (pvz., reagentai), turi būti naudojami vadovaujantis technine, metodine dokumentacija (pvz., ASTM, LST, EN, ISO, GOST, TS).

44. Bendrovės padalinių vadovai prieš grąžindami panaudotą PCMM pakuotę (statines, konteinerius ir kt.) į Bendrovės centrinį sandėlį, turi organizuoti:

44.1. Pakuočių išvalymą (išplovimą, išgarinimą);

44.2. Visų esamų ant pakuočių etikečių panaikinimą (pašalinimą).

45. Bendrovės padalinių vadovai prieš pristatydami į Bendrovės centrinį sandėlį, gamybiniame procese panaudotą katalizatorių ar kitas PCMM, turi:

45.1. Suderinti su Bendrovės centrinio sandėlio vadovu, dėl katalizatoriaus ar kitų pavojingų medžiagų pristatymo sąlygų;

45.2. Pateikti Bendrovės centrinio sandėlio vadovui SDL;

45.3. Paženklinti pakuotę atitinkama etikete vadovaujantis 4 priede pateikta informacija, su papildomu užrašu „PANAUDOTA“.

46. Panaudotos PCMM turi būti tvarkomos vadovaujantis galiojančiomis Bendrovės atliekų tvarkymo taisyklėmis.

X. VEIKSMAI AVARINIAIS ATVEJAIS

47. PCMM sandėliavimo ar naudojimo metu įvykus incidentui, avarijai, nelaimingam atsitikimui, pranešti:

47.1. Bendruoju pagalbos telefono numeriu – 3333 Bendrovės dispečeriui;

47.2. Tiesioginiam padalinio vadovui.

48. Neutralizuojant, surenkant ar kitaip tvarkant PCMM turi būti vadovujamasi SDL pateikta informacija.

49. Surinktos, neutralizuotos, pasenusios, neidentifikuotos PCMM, užterštos pakuotės ir kt., turi būti sudedamos atskirai nuo kitų PCMM ir tvarkomos pagal galiojančius Bendrovės Atliekų tvarkymo taisyklių reikalavimus.

XI. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

50. Už šios Instrukcijos periodinės peržiūros ir atnaujinimo organizavimą, kai tai reikalinga, atsakingas Bendrovės kokybės, aplinkosaugos ir saugos darbe direktorius.

XII. PRIEDAI

- 1 priedas. PCMM pavojingumo kategorijos ir pavojaus piktogramos.
2 priedas. Darbuotojui privalomų susipažinti su PCMM saugos duomenų lapais Sąrašo forma.
3 priedas. Įspėjamieji ženklai.
4 priedas. Etiketės pavyzdys.
-

Parengė
Procesų saugos specialistas
Vytautas Stonkus

Pavojingų cheminių medžiagų ir mišinių pavojingumo kategorijos ir pavojaus piktogramos pagal Europos Parlamento ir tarybos pavirtintą cheminių medžiagų ir mišinių klasifikavimo, ženklinimo ir pakavimo reglamentą (EB) Nr.1272/2008.

PAVOJINGŲ MEDŽIAGŲ PAVOJINGUMO KATEGORIJOS PAVOJAUS PIKTOGRAMOS

Pavojaus piktograma	Pavojingumo klasės ir kategorijos
	Korozija Ėsdina metalą (1 pavojaus kategorija), Odos ėsdinimas (1A, 1B ir 1C pavojaus kategorijos), Smarkus akių pažeidimas (1 pavojaus kategorija).
	Aplinka Pavojinga vandens aplinkai (1 ūmaus pavojaus kategorija, (1, 2 lėtinio pavojaus kategorijos).
	Dujų balionas Slėgio veikiamos dujos, Suslėgtosios dujos, Suskystintosios dujos, Atšaldytos suskystintosios dujos, Ištirpintosios dujos.
	Šauktukas Ūmus toksiškumas (prarijus, per odą, įkvėpus) (4 pav. kat.), Odos dirginimas (2 pav. kat.), Akių dirginimas (2 pav. kat.), Odos jautrinimas (1 pav. kat.), Specifinis toksiškumas konkrečiam organui (vienkart. poveikis) (3 pav. kat.), Kvėpavimo takų dirginimas, Narkotinis poveikis.
	Sprogstanti bomba Nestabilios sprogiosios medžiagos, Savaime reaguojančios medžiagos ir mišiniai (A ir B tipai), Organiniai peroksidai (A ir B tipai).
	Liepsna Degiosios dujos (1 pavojaus kategorija), Degieji aerosoliai (1 ir 2 pavojaus kategorijos), Degieji skysčiai (1, 2 ir 3 pavojaus kategorijos), Degiosios kietosios medžiagos (1 ir 2 pavojaus kategorijos), Savaime reaguojančios medžiagos ir mišiniai (B, C, D, E, F tipai), Piroforiniai skysčiai (1 pavojaus kategorija), Piroforinės kietosios medžiagos (1 pavojaus kategorija), Savaime kaistančios medžiagos ir mišiniai (1, 2 pavojaus kategorijos), Medžiagos ir mišiniai, kontaktuodami su vandeniu išskiriantys degiąsias dujas (1, 2 ir 3 pav. kat.), Organiniai peroksidai (B, C, D, E ir F tipai).
	Liepsnojantis lankas Oksiduojančiosios dujos (1 pav. kat.), Oksiduojantieji skysčiai (1, 2 ir 3 pav. kat.), Oksiduojančiosios kietosios medžiagos (1, 2 ir 3 pav. kat.).
	Pavojai sveikatai Kvėpavimo takų jautrinimas (1 pavojaus kategorija), Mutageninis poveikis lytinėms ląstelėms (1A, 1B ir 2 pavojaus kategorija), Kancerogeniškumas (1A, 1B ir 2 pavojaus kategorija), Toksinis poveikis reprodukcijai (1A, 1B ir 2 pavojaus kategorija), Specifinis toksiškumas konkrečiam organui (vienkart. poveikis) (1, 2 pavojaus kategorija), Specifinis toksiškumas konkrečiam organui (kartotinis poveikis) (1, 2 pavojaus kategorija), Plaučių pakenkimo prarijus pavojus (1 pavojaus kategorija).
	Kaukolė ir sukryžiuoti kaulai Ūmus toksiškumas (prarijus, per odą, įkvėpus) (1, 2 ir 3 pavojaus kategorija).

Pavojingumo kategorijų sąvokos:

Sprogioji medžiaga ar mišinys – tai kieta ar skysta medžiaga ar medžiagų mišinys, kurie savaime gali chemiškai reaguoti išskirdami tokios temperatūros ir slėgio dujas tokiu greičiu, kad tai gali padaryti žalą aplinkai.

Degiosios dujos – tai dujos ar dujų mišinys, 20°C temperatūroje ir esant standartiniam 101,3 kPa slėgiui sudarantis degų mišinį.

Oksiduojančiosios dujos – tai bet kokios dujos ar dujų mišinys, kurie, paprastai gaudami deguonies, sukelia ar skatina kitos medžiagos degimą.

Slėgio veikiamos dujos – tai dujos, kurios laikomos talpykloje, kurioje yra 200 kPa arba didesnis slėgis, arba kurios yra suskystintosios arba suskystintos ir atšaldytos. Joms priskiriamos suslėgtos dujos, suskystintos dujos, ištirpdytos dujos ir atšaldytos suskystintos dujos.

Dequisis skystis – tai skystis, kurio pliūpsnio temperatūra ne aukštesnė kaip 60°C.

Degioji kietoji medžiaga – tai kietoji medžiaga, kuri lengvai užsidega arba trinties metu sukelia ugnį arba skatina degimą.

Savaime reaguojančiosios medžiagos ar mišiniai – yra termiškai nestabilios skystos ar kietos medžiagos arba mišiniai, kurie stipriai egzotermiškai skyla net be deguonies (oro). Ši sąvoka neapima medžiagų ir mišinių, kurie pagal šią dalį priskirti sprogenims, organiniams peroksidams ar oksidatoriams.

Piroforinis skystis – tai skysta medžiaga ar mišinys, kurių net mažas kiekis ore per penkias minutes užsidega.

Piroforinė kietoji medžiaga – tai kieta medžiaga ar mišinys, kurių net mažas kiekis per penkias minutes ore užsidega.

Savaime kaistančioji medžiaga ar mišinys – tai skystis, kieta medžiaga ar mišinys, išskyrus piroforinius skysčius ar kietąsias medžiagas, kurios, reaguodamos su oru ir negaudamos papildomos energijos savaime kaista; tokia medžiaga ar mišinys skiriasi nuo piroforinio skysčio ar kietosios medžiagos tuo, kad užsidega tik kai jos yra didelis kiekis (kilogramais) ir per ilgą laiką (valandas ar dienas).

Medžiagos ir mišiniai, kurie, reaguodami su vandeniu, išskiria degias dujas – tai kietos arba skystos medžiagos ar mišiniai, kurie, sąveikaudami su vandeniu, gali savaime užsidegti ar išskiria pavojingą kiekį degių dujų.

Oksiduojantysis skystis – tai skysta medžiaga ar mišinys, kurie, nors patys nebūtinai degūs, gali, paprastai naudodami deguonį, uždegti kitą medžiagą ar paskatinti jos degimą.

Oksiduojančioji kietoji medžiaga – tai kieta medžiaga ar mišinys, kurie, nors patys nebūtinai degūs, gali, paprastai naudodami deguonį, uždegti kitą medžiagą ar paskatinti jos degimą.

Organiniai peroksidai – tai skystos ar kietos organinės medžiagos turinčios divalentę -O-O- sandarą, kurias galima laikyti vandenilio peroksido derivatais, kai vienas ar abu vandenilio atomai pakeisti organiniais radikalais. Organiniai peroksidai yra termiškai nestabilios medžiagos ar mišiniai, kurie gali skilti egzoterminiu savaime spartėjančiu būdu.

Metalu koroziją sukelianti medžiaga ar mišinys – tai medžiaga ar mišinys, kurie dėl cheminio poveikio smarkiai pažeidžia ar sunaikina metalą.

Ūmus toksiškumas – tai neigiamas poveikis, pasireiškiantis per 24 valandas prarijus ar susilietus su oda, veikiant viena ar keliomis medžiagos ar mišinio dozėmis, arba veikiant kvėpavimo takus 4 valandas.

Odos ėsdinimas – tai negrįžtamasis odos žalojimas, t.y. matoma epidermio ir dermio nekrozė po bandomosios medžiagos uždėjimo ne ilgiau kaip 4 valandoms.

Odos dirginimas – tai grįžtamasis sužalojimas bandomąja medžiaga veikiant ne ilgiau kaip 4 valandas.

Smarkus akių pažeidimas – tai akies audinio pažeidimas arba smarkus fizinis regėjimo pabloginimas uždėjus bandomosios medžiagos ant išorinio akies paviršiaus, nepraeinantis per 21 dienas po uždėjimo.

Akių sudirginimas – tai akies pakitimų sukėlimas uždėjus bandomosios medžiagos ant išorinio akies paviršiaus, visiškai praeinantis per 21 dienas po uždėjimo.

Kvėpavimo takus jautrinanti medžiaga – tai medžiaga, kurios įkvėpus padidėja kvėpavimo takų jautrumas.

Odą jautrinanti medžiaga – tai medžiaga, kuri, patekusi ant odos, sukelia alerginę reakciją.

Mutageninis poveikis lytinėms ląstelėms – tai nuolatinis ląstelėje esančios genetinės medžiagos kiekio ar sandaros pokytis. Tai medžiagos, kurios padidina mutacijų skaičių ląstelių ir (arba) organizmų populiacijose.

Kancerogenas – tai medžiaga ar mišinys, sukeliantis vėžį ar didinantis jo paplitimą.

Toksinis poveikis reprodukcijai – aprėpia neigiamą poveikį suaugusių vyrų ir moterų lytinei funkcijai ir vaisingumui, taip pat toksinį poveikį palikuonių vystymuisi. Toksinis poveikis reprodukcijai skirstomas į dvi pagrindines grupes:

- a) neigiamas poveikis lytinei funkcijai ir vaisingumui;
- b) neigiamas poveikis palikuonių vystymuisi.

Specifinis toksiškumas konkrečiam organui (vienkartinis poveikis) – tai savitas nemirtinas toksiškumas konkrečiam organui, pasireiškiantis po vienkartinio medžiagos ar mišinio poveikio.

Specifinis toksiškumas konkrečiam organui (kartotinis poveikis) – tai savitas toksiškumas konkrečiam veikiamam organui, pasireiškiantis po kartotinio medžiagos arba mišinio poveikio.

Plaučių pakenkimo pavojus prarijus – tai medžiagos ar mišiniai, kuriuos prarijus gali kilti plaučių pakenkimo pavojus žmonėms.

Ūmus toksiškumas vandens aplinkai – tai būdinga medžiagos savybė žaloti organizmą po trumpalaikio poveikimo ta medžiaga.

Lėtinis toksiškumas vandens aplinkai – medžiagai būdinga savybė sukelti neigiamą poveikį vandens organizmams dėl poveikimo, kurio trukmė nustatoma pagal organizmo gyvenimo ciklą.

Ozono sluoksniui pavojinga medžiaga – tai medžiaga, kuri, remiantis turimais įrodymais apie jos savybes ir numatomus ar stebimus padarinius aplinkai, gali kelti pavojų stratosferinio ozono sluoksnio sudėčiai ir (arba) funkcijai.

Darbuotojui privalomų susipažinti su pavojingų cheminių medžiagų ir mišinių saugos duomenų lapais
sąrašo forma.

AKCINĖ BENDROVĖ „ORLEN LIETUVA“

TVIRTINU:

(pareigos)

(vardas, pavardė)

(parašas)

202__ m. _____ mėn. __ d.

(PADALINIO PAVADINIMAS)

(Pareigybės pavadinimas)

**Darbuotojui privalomų susipažinti su pavojingų cheminių medžiagų ir mišinių saugos
duomenų lapais sąrašas**

202__ m. _____ mėn. __ d. Nr. ____

Eil. Nr.	Pavojingos cheminės medžiagos ar mišinio pavadinimas	Saugos duomenų lapo paskutinės peržiūros data

Sąrašą parengė

(pareigos)

(vardas, pavardė)

(parašas)

SUDERINTA:

(pareigos)

(vardas, pavardė)

(parašas)

ĮSPĖJAMIEJI ŽENKLAI

ŽENKLAS	PAVADINIMAS
	Įspėjimas sprogiosios medžiagos ir mišiniai
	Įspėjimas oksiduojančiosios medžiagos ir mišiniai
	Įspėjimas degios medžiagos ir mišiniai
	Įspėjimas labai toksiškos, toksiškos, kancerogeninės, mutageninės, toksiškos reprodukcijai medžiagos ir mišiniai
	Įspėjimas kenksmingos, dirginančios, jautrinančios medžiagos ir mišiniai
	Įspėjimas ėsdinančios medžiagos ir mišiniai
	Įspėjimas apie bendrojo pobūdžio pavojų

Pastaba: Įspėjamojo ženklo fonas turi būti geltonos arba geltonas ir oranžinės spalvos.

Etiketėje privaloma nurodyti informacija:

- a) cheminės medžiagos ar mišinio pavadinimas;
- b) UFI kodas (kai ženklinamas pavojingas cheminis mišinys).
- c) tiekėjo informacija;
- d) pavojaus piktogramos;
- e) signaliniai žodžiai;
- f) pavojingumo frazės;
- g) atsargumo frazės;

Etiketės pavyzdys

TOLAD 9719

UFI: TGT9-A1JS-S00G-RKTA

**GAMINTOJAS
BAKER HUGHES
LIVERPOOL
TEL. 123123112**

Pavojaus piktogramos: GHS07

Signalinis žodis: Atsargiai

Pavojingumo frazės:

Dirgina odą.

Gali sukelti alerginę odos reakciją.

Kenksminga įkvėpus.

Atsargumo frazės:

Mūvėti apsaugines pirštines. Naudoti akių ir veido apsaugines priemones. Saugoti, kad nepatektų į aplinką.

PATEKUS Į AKIS: plauti vandeniu kelias minutes. Išimti kontaktinius lęšius, jeigu jie yra, ir jeigu lengvai galima tai padaryti. Toliau plauti akis. Jeigu akių dirginimas nepraeina, kreiptis į gydytoją.

PATEKUS ANT ODOS: plauti dideliu vandens kiekiu. Jeigu oda sudirginama arba ją išberia kreiptis į gydytoją.